

A Képviselő-testület nyilvános ülésének anyaga
(2011. évi CLXXXIX. törvény 46.§ (1) bek.)

Előterjesztés a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: Tájékoztató az „Csapadékvíz kezelése urbánus környezetben, alkalmazkodás és megelőzés (CSUKA)” c. LIFE pályázattal kapcsolatban

Tisztelt Képviselő-testület!

A LIFE program az Európai Unió környezetvédelmi, természetvédelmi, éghajlat-politikai projekteket támogató pénzügyi eszköze.

Lehetőség van pályázatot benyújtani a LIFE Éghajlat-politika alprogramra „Csapadékvíz kezelése urbánus környezetben, alkalmazkodás és megelőzés” címmel.

A komplex projekt érinti a lakossági és közterületi vízgyűjtés, a hasznosítás, a kárenyhítés és a zöld környezet fejlesztésének kérdését egyaránt.

Az éghajlatváltozás velejárójaként hazánkban a szélsőséges időjárási anomáliák gyakorisága az utóbbi években megnövekedtek és ez a jövőben az egyes klímaszcenáriók szerint fokozódni fog. Az egyik ilyen kiugró jelenség a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék. A jelenség a természetes környezetben is jelentős problémát okoz, azonban városi környezetben a nagymértékű burkolt felületekből adódóan a víz nem szivárog a talajba, belvizek keletkeznek, amik a közüzemi hálózat terhelése mellett az épített környezetben is hatalmas károkat okoz. A XII. kerület ráadásul különleges helyzetben van környezeti adottságai terén, ami kedvez az időjárási szélsőségeknek.

A kerületet is érintő budai hegység tájolása, domborzata és a közép-magyarországi uralkodó szélirány (ÉNY), olyan mikroklimatikus viszonyokat alakít ki a területen, amely kedvez nagy mennyiségű csapadék keletkezésének. Ezen felül, bár a kerület jelentős részét zöld felület takarja, a domborzati viszonyok miatt a nagy mennyiségű lehulló csapadék nem tud beszivárogni a talajba. A víz áradásszerűen leömlik az utakon, járdákon, csatornahálózaton keresztül az alacsonyabban fekvő, de nagyobb népsűrűségű városrészekre, ahol az utcákon, pince helyiségekben az épített környezetben megragad, azokban kárt okoz.

A pályázat kiinduló célja az volt, hogy a fentiekben jelzett probléma kezelésére igyekezzünk megoldást találni, valamint az ehhez szükséges anyagi fedezetet megtaláljuk és ezekre jó lehetőség nyílik a LIFE pályázatokban.

A fent vázolt probléma nem csupán kerületünket érinti, hanem az egész várost, így pályázati és szakmai szempontból is indokolt más önkormányzatok bevonása az előkészítésbe. Budapesten belül az egyes kerületek domborzati viszonyai, természeti és infrastrukturális adottságai jelentős mértékben eltérnek, így a „hegyvidéki” kerületünk mellett bevonásra került egy „síkvidéki” kerület, a XVIII. kerület és egy belvárosi kerület, a VII. kerület, valamint a Fővárosi Önkormányzat is. A bevont önkormányzatok különböző adottságú területein különböző mintá beavatkozásokat tudunk kipróbálni, melyek tapasztalatait az egész főváros és/vagy egyéb nagyvárosok is felhasználhatják a későbbiekben.

A kerületi önkormányzatok három minta területként kerülnek definiálásra a pályázatban, mivel minden terület küzd a hirtelen lehulló csapadékkal, mégis különböző problémákra kell megoldást találniuk.

A XII. kerület esetében a cél a csapadékvíz megfogása, tárolása és felhasználása, míg például a XVIII. kerületben a csapadék elszikkasztása lenne optimális megoldás.

A Hegyvidék esetében a megfelelő vízelvezetéssel a víztömegeket tároló rendszerekbe lehet vezetni és a későbbiekben fontos nyersanyagként lehet felhasználni öntözésre és egyéb városüzemeltetési feladatokra. Kerületünkben a zöld területek kiemelkedő fontossággal bírnak, lévén, hogy a főváros legnagyobb zöldterületű kerületéről van szó. Ezek karbantartása, öntözése nem kis feladatot és anyagi terhet ró az Önkormányzatra, amit tovább nehezít az időjárás. A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárási körülmények a jövőben várhatóan fokozódnak, így szükséges az ehhez való alkalmazkodás, a csapadékvíz megtartása és megfelelő használata a szárazabb időszakokban.

A vízelvezető és tároló rendszerek kialakítása azonban nem csak a közüzemi szolgáltatók és az önkormányzatok felelőssége, hanem a lakók is tehetnek az ügy érdekében, megfelelő helyi rendszerek kialakításával, amit Önkormányzati oldalról szabályozókkal, támogatási rendszerrel és szemléletformálással lehet kialakítani.

A Hegyvidéki Önkormányzat példamutatóan az építési szabályzatát már évek óta úgy alakítja, hogy az minél inkább megfeleljen a klímaváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, így már 2009-óta előírás a lapostetők zöldtetőként való kialakítása, vagy az új beépítések esetén a telken belüli kötelező csapadékvíz tároló kialakítása. Ezen előírások kezelni tudják az új épületek esetén az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, azonban nem nyújtanak megoldást a meglévő épületekre.

Tervezünk ezért a pályázatban több olyan kisebb lakossági pályázat kiírását is, amelyek a csapadékvízgyűjtés és a zöldtetők kialakításának ösztönzését célozza meglévő épületek esetében.

A projektet négy éves idő intervallummal tervezzük, melynek az első évében jelentős vizsgálatokat, felméréseket végeznek majd el a szakemberek, úgymint terepmodell létrehozása, lefolyásvizsgálat, beszivárgási modellezés, telektömb szintű sérülékenységi vizsgálat, városi szintű klíma modell kialakítása. Ezen vizsgálatok eredményeit lehet összevetni a több éves tapasztalataink és a lakossági bejelentések alapján meghatározott előltéses helyszínekkel, melyekből meghatározhatóak lesznek a kerület azon gócpontjai, ahol a beavatkozásokat a leghatékonyabban el lehet végezni.

Az infrastrukturális beavatkozások mellett szeretnénk „soft” módszereket is alkalmazni, kipróbálni a minterületeken, olyan természet alapú megoldásokat mint az esőkertek, növény beültetésekkel való vízfolyás lassítás vagy faárkos vízviszatartás.

A fentiekén túlmenően egy eső radar felállítása és üzemeltetése is a pályázat elképzelései között van, amelynek segítségével a jövőben Budapesten pontosabban előre lehet jelezni a csapadék alakulását.

A minta beavatkozások monitoringozása után, a tapasztalatokat rögzítve olyan akciótervek készülnek külön a Főváros területére és külön az érintett kerületekre, amelyekben helyi szinten meghatározásra kerülnek a csapadékvíz gazdálkodással kapcsolatos célkitűzések és az annak eléréséhez szükséges beavatkozások.

A különböző helyi, fővárosi és/vagy magasabb szintű stratégiák, jogszabályok tekintetében is cél a tapasztalatok beépítése, így javaslatok kerülnek meghatározásra a különböző városfejlesztési, településrendezési, környezetvédelmi dokumentumok módosítására, valamint amennyiben szükséges jogszabályok kiegészítésére, korrigálására.

Nagy hangsúly kerül a pályázatban a disszeminációra, ahol a mintabeavatkozások során bemutatott természetközeli és technológiai megoldások eredményeinek elterjesztése az önkormányzatok, a szakmai közönség és a lakosság számára is rendkívül fontos. A disszemináció részét képezik a lakossági/társadalmi bevonás egyes formái mellett a szakemberek (önkormányzati szakemberek,

várostervezők, építészek, kertészek, tájépítészek) részére tervezett képzések kialakítása, szakmai segédanyagok létrehozása, lakossági pályázatok kialakításának üzleti modellezése.

A pályázat tervezett összköltségvetése hozzávetőlegesen 800-900 millió forint, amelyből vezető partnerként kerületünk kb. 300-400 millió forint kerettel rendelkezne. Mivel a pályázat írása, a feladatok szakértői egyeztetése még folyamatban van, ezért nem kerültek pontos összegek az előterjesztésbe.

A LIFE pályázatok sajátossága, hogy az EU 55 %-os támogatást nyújt a pályázóknak, azonban lehetőség van az Innovációs és Technológiai Minisztériumhoz ún. önerő-támogatási kérelmet benyújtani.

A kérelem benyújtásra került a pályázati koncepcióval, a Minisztérium támogatja a témát és a koncepciót, a megvalósításhoz 138,5 millió forint támogatást biztosít. A pályázat pozitív elbírálása esetén ismét benyújtható az önerő-támogatási kérelem, az önerő maximum 50 %-áig terjedő mértékben.

Amennyiben az önerőhöz támogatásban részesül az Önkormányzat, a pályázat négy éves időtartamát figyelembe véve 20-25 millió forint/év önerőt szükséges az Önkormányzat költségvetésében biztosítani.

Sikeres pályázat esetén egy újabb fontos lépés teszünk abba az irányba, hogy a Hegyvidék egy reziliens település, egy minél ellenállóbb és alkalmazkodóbb kerület legyen az éghajlatváltozás hatásaival szemben.

Kérem ezért a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslat elfogadására. Az előterjesztést véleményezésre megküldtem a Zöld Bizottság részére, a bizottság véleményéről a testületi ülésen adok tájékoztatást.

Határozati javaslat:

A Képviselő-testület egyetért a „Csapadékvíz kezelése urbánus környezetben, alkalmazkodás és megelőzés (CSUKA)” c. LIFE pályázaton történő részvétellel és sikeres pályázat esetén a tervezett tevékenységek megvalósításával.

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2020. szeptember 18.,

Kovács Lajos

önkormányzati képviselő

Láttam:

dr. Gottfried-Tusor Gabriella

jegyző

Pokorni Zoltán

polgármester

